

Hoofdstuk 2.12 tjotter Vrijheid

bouwjaar onbekend

bouwer onbekend (mogelijk Lantinga)

afmetingen 4.90m x 2.13m

eigenaar/verkoper 1967 Gerlof Visser Paterswolde

..... - 1967 Visser Paterswolde
 1967 - 1979 W. Goedhart Noordlaren
 1979 - 1990 dhr. Van Gulik
 1990 - 1997 B. van Leyen Elahuizen
 1997 - E. Nieuwenhuis Hemelum
 2000 - 2010 skûtsjemuseum De Stripe Eernewoude
 2010 - E. Jansma Garijp

Foto R.van Son 1990 (Heegermeer).

De Vrijheid is een tjotter waarvan het Paterswoldsemeer en de firma Visser een deel van haar geschiedenis bepalen. Hoever deze gaat is (nog) onduidelijk. Hierna volgen een aantal feiten en mogelijke aanknopingspunten die in de toekomst haar geschiedenis wat duidelijker kunnen maken.

In het boek Tjotters en Boatsjes van Dr.Ir. J. Vermeer staat deze tjotter op de bladzijden 253 en 254 beschreven. De beschrijving is beperkt. De foto's laten een haveloos scheepje zien. Met als opvallend detail een bijna volledig wit geschilderde witte roerkop. De uitgesneden figuur is een taling. De bedelbalk met tekst is te herkennen. Met moeite is de uitgesneden tekst leesbaar: "Hoofd omhoog het hart naar boven", een tekstregel van Rhijnvis Feith. Wel te zien, maar ook niet in detail waarneembaar zijn beretanden.

Deze foto van de bedelbalk en de foto van de kluisborden met beretanden geven de indruk dat de versieringen niet origineel zijn. Beretanden zijn geen oorspronkelijke versieringen die bij een tjotter horen. Ze lijken door dezelfde maker te zijn gesneden. Lofwerk op het boeisel ontbreekt.

Foto's EtC 2011 Vrijheid in opslag in Garijp

De heer en mevrouw Goedhart hun wortels lagen niet bij het Paterswoldsemeer en hun families hadden geen traditie in de watersport. Toen ze in de buurt van het Paterswoldsemeer kwamen te wonen, en ze het boek Ronde- en Platbodemjachten van Mr.Dr. T. Huitema te lezen kregen was hun belangstelling voor het ronde jacht snel gewekt. Er werden zeillessen genomen bij “Heit” Piersma van jeugdherberg in Heeg. In zijn tjotters uiteraard. In de slaapzalen sliepen de dames en heren nog gescheiden. In 1967 kochten ze bij Gerlof Visser de tjotter Vrijheid voor Hfl. 1600,--. Het scheepje moest dringend groot onderhoud hebben.

Op uitnodiging is Johannes van der Meulen toen langs geweest om een offerte te maken voor de restauratie. Deze viel uiteindelijk buiten de begroting. De restauratie werd uiteindelijk uitgevoerd door Bruinsma uit Scharnegoutum. Het transport van de gerestaureerde Vrijheid op een vrachtwagen naar Paterswolde en de hernieuwde tewaterlating bij Visser zijn gefilmd door de heer Goedhart. Bij de tewaterlating is Gerlof Visser duidelijk te zien met pet en sigaar. Spoedig hierna werd het bedrijf van Visser verkocht.

Na een paar jaar op het Paterswoldsemeer te hebben gevaren, werd de thuishaven Goingarijp. Omdat het onderhoud te zwaar werd is de Vrijheid in 1979 verkocht.

Op oude ansichten van het Paterswoldsemeer staan een aantal kleinere tjotters afgebeeld. De oudste ansicht die ik heb terug gevonden stamt uit 1902. In het Nederlandsch Jachtregister 1924/25 is de Vrijheid niet te herleiden. Haar oudste geschiedenis is niet bekend.

In het vaak aangehaalde Jachtregister 1924/25 staan een paar tjotters die ongeveer dezelfde afmetingen hebben. De lengte breedte verhouding van 4.90m x 2.13m komt weinig voor.

Vermeld staan:	Ria	A. van Duynen	Dordrecht
	Viking II	J. Jacobs	Hilversum
	Wetterwealtsje	B. Dorhout	Drachten
	Zwaluw	J.W.C.G. van Mens	Rotterdam (Lantinga)

Geen van deze vier scheepjes wordt verder beschreven in het boek “Tjotters en Boatsjes” van Dr.Ir. J.Vermeer. De Vrijheid zou elk van deze scheepjes kunnen zijn, maar evengoed kan het een andere zijn.

De Vrijheid is gebouwd is oorspronkelijk gebouwd uit brede gangen, waar in het midden een valse naad over is geschilderd. Dit wijst op een oorsprong bij Lantinga uit IJlst. Ze heeft een vlakke zeeglijn die doet denken aan die van een boatsje.

Foto EtC 2011 De gangen zijn hier bekleed met multiplex. Oorspronkelijk was op de gangen een valse naad geschilderd.

Echter in het overzicht van tjotters die gebouwd zijn bij Lantinga, zoals de heer Vermeer die in zijn boek “Tjotters en Boatsjes” op de bladzijden 71 t/m 83 geeft komen geen tjotters voor met een lengte van 4.90m. De kleinere maat van 4.80m. komt wel voor. Wat opvalt in de lijst die gedestilleerd is uit de werfboeken van Lantinga dat in bijna alle gevallen de lengte maten van de gebouwde schepen nauwkeurig beschreven is. Ook wordt vaak aangegeven uit hoeveel gangen de scheepjes gebouwd zijn geweest. Twee gangen komt vaak voor. De breedte van het vlak is vaak aangegeven.

In 1915 bouwen zij een boot voor T. de Jong Tzn. uit Helpman waarvan niet opgeschreven is wat haar afmetingen en bijzonderheden zijn. Mogelijk dat hier een aanknopingspunt ligt voor de oorsprong van de Vrijheid. Het bouwjaar valt dan samen met de beginperiode van de zeilsport op het Paterswoldsemeer en Helpman aan de zuidzijde van de stad Groningen ligt geografisch gezien dichtbij. Wie T. de Jong Tzn. was is onbekend. Deze naam komt in de teruggevonden wedstrijdlijsten van DTP niet voor. Lantinga leverde vaker boten af in de provincie Groningen.

Foto's EtC 2011 Garijp Tjotter Vrijheid als restauratieobject.

Voor een algemene indruk is de film, die gemaakt is door de heer Willem Goedhart vlak voor 1970 als bijlage geplaatst. Het deel met muziek stamt uit zijn film "Zeilen" het andere deel zonder geluid komt uit een verzameling familie opnames.